

HÄÄDEMEESTE VALLAVOLIKOGU OTSUS

Häädemeeste

28. november 2024 nr ...

Häädemeeste valla seisukoha andmine haridusleppe allkirjastamise osas

Haridus- ja Teadusministeeriumi algatusel on 2024 aastal toimunud haridusleppe koostamise protsess, kuhu olid kaasatud kohalikud omavalitsused, Eesti Haridustöötajate Liit (EHL, õpetajate ametiühing), Eesti Koolijuhtide Ühendus, erakoolide pidajate esindajad ja riigikoolide pidaja esindaja (haridus- ja teadusminister). Protsess algas veebruaris ja lõppes septembris 2024, kokku toimus seitse osapoolte kohtumist.

Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) eestvedamisel on valminud haridusleppe eelnõu. Hariduslepe on hea tahte kokkulepe, millega soovitakse sätestada põhimõtted ja tegevused õpetajatöö jätkuvaks väärtustamiseks. Sõlmitava haridusleppe kohaselt peavad leppe osapooled esmatähtsaks, et iga noor Eestis peab saama parima hariduse olenemata sellest, millises asukohas ja oludes ta kasvab. Sellest eesmärgist tulenevalt ja hariduse kvaliteedi tagamiseks soovivad leppe osapooled leppida kokku olulistest põhimõtetest ja tegevustes õpetajatöö väärtustamiseks.

Häädemeeste Vallavolikogu nõustub, et iga noor Eestis peab saama parima hariduse olenemata sellest, millises asukohas ja oludes ta kasvab. Samuti saab nõustuda haridusleppe eesmärgiga anda üldhariduse õpetajatele kogu ametit läbiv kindlus karjääri võimaluste, töötasu ja koormuse suhtes, vältides samas riiklikku ülereguleerimist ning säilitades võimalikult palju Eesti haridusele seni edu toonud paindlikkust ning kooli pidajate ja -juhtide autonoomiat. Seda kõike saab teha vaid keskvalitsuse, kohalike omavalitsuste ja haridusasutuste koostöös, sest kõik mainitud osapooled on otseselt seotud hariduse korralduse ja arenguga.

Häädemeeste Vallavolikogu peab vajalikuks juhtida tähelepanu sellele, et ehkki lepingu punktis 1.2. on mainitud, et tegemist on hea tahte kokkuleppega, peab iga lepele allkirjastaja arvestama tekkivate kohustustega. Häädemeeste valla esindajad ei ole lepingueelsete läbirääkimiste käigus saanud kindlust, et lepingus fikseeritavate kohustuste täitmist on plaanitud rahastada riigieelarvelistest vahenditest. Riigieelarve strateegias on õpetajate tööjõukulude kasvuks 2025-2027 null eurot (494,8 mln eurot) ning aastal 2028 väheneb riigieelarvest antav summa omavalitsuste koolide õpetajate tööjõukulude toetamiseks nelja miljoni euro võtta (490,8 mln eurot). On oht, et omavalitsuste kulused püütakse suurendada ilma tulusid tagamata. Märkimist väärib ka see, et üldises vaates ei ole leping osapoolte kohustuste ja õiguste vaates tasakaalus. Kuigi EHL on üks haridusleppe osapooli, ei võta esindusorgan lepinguga ühtegi kohustust. Samuti ei kajasta ükski lepingupunkt nende poolset tahet mitte algatada töötuli lepinguperioodi jooksul.

Haridusleppe põhiohk asetseb õpetaja karjäärimudeli rakendamisel. Haridusleppe üks peamine eesmärk on tagada õpetajate järelkasv, aga leppes pakutud karjäärimudel järelkasvu probleemi ei käsitle. Kvalifikatsioonile mittevastavale õpetajale annab karjäärimudel võimaluse maksta

õpetaja töötasu alammäärast väiksemat tasu. Kui leppe eesmärk on soodustada õpetajate järelkasvu, siis karjääripöörarjad ja õpetajana töötavaid õpetajaks õppijaid see ei motiveeri. Karjäärimudeli kehtestamiseks ja rakendamiseks peavad riigieelarves olema tagatud täiendavad finantsvahendid, mis täna puuduvad.

Haridusleppe punkti 2.1. kohaselt saavutatakse õpetaja keskmine arvestuslik töötasu aastaks 2027 minimaalselt 120% riigi keskmisest töötasust. Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) on pöördunud Vabariigi Valitsuse ja Riigikontrolli poole saamaks selgust, kas haridus- ja teadusministrile on antud Vabariigi Valitsuse poolt rahalise kattega volitus haridusleppe sõlmimiseks olukorras, kus tänane riigi eelarvestrateegia ei näe haridusleppe rakendamiseks vajalikku täiendavat raha ette, kuid leppe sõlmimise järgselt selleks vajadus tekib. Haridus- ja Teadusministeeriumist 10.11.2024 kirjaga nr 9.4-3.1/24/5015 laekunud vastused ei anna kindlust, et järgnevatel riigieelarvetes rahaline kate lepingus ettenähtud jaoks olemas on.

Haridusleppe punktis 3.3. võetakse eesmärgiks, et täistööajaga töötava õpetaja nädalas antavate õppetundide soovituslikuks mahuks loetakse üldjuhul 21 kontakttundi. Selline lähenemine vähendab oluliselt kooli pidaja ja koolijuhi autonoomiat ning ei lähtu kehtivast tööõigusest. Töötingimused lepatakse kokku töövõtja ja tööandja vahel. Praegu on Häädemeeste vallas soovituslikuks kontakttundide arvuks 23. Üleminek 21-le kontakttunnile toob valla eelarvele kaasa lisakulutusi ca 170 tuhat eurot aastas.

Haridusleppe punkti 4.2. kohaselt peab kooli pidaja püüdlema selle poole, et suunata jooksvatest üldhariduskuludest vähemalt 60% õpetajate palgafondi. Haridusleppe allakirjutamisega võtab Häädemeeste vald kohustuse liikuda kolme aasta jooksul selle poole, et jooksvates hariduskuludes sisalduv õpetajate palgafond suureneks 60% kogu hariduskuludest. Häädemeeste vallas moodustab õpetajate palgafondi suurus 2024. aasta eelarve jooksvatest üldhariduskuludest 53,3%. Selleks, et õpetajate palgafond moodustaks 60% jooksvatest üldhariduskuludest, on valla eelarvesse juurde vaja ca 280 tuhat eurot. Õpetajate palgafond tuleb riigieelarvest. Täna on teada info, et õpetajate miinimumtöötasu tõstmiseks 2025. aastal riigieelarves vahendeid ei ole. Selgust ei ole ka 2026-2027 osas. Lepinguga nõustudes võtab Häädemeeste vald rahalise kohustuse, mille täpne maht ei ole teada. Nii tuleks alla kirjutada lepingule, mille osas ei ole kindlust, et seda saab täita. See looks õigustatud ootuse õpetajate seas ja võetud kohustuse mittetäitmine oleks õpetajate suhtes ebaaus.

Häädemeeste Vallavolikogu on nõus, et haridusleppe eesmärgid on positiivsed ja väärivad tunnustust, kuid arvestades eeltoodud argumente ja olukorda, kus puuduvad üheselt mõistetavad keskvalitsuse finantstagatised lepingu täitmiseks, ei ole leppe sõlmimine otstarbekas ega põhjendatud.

Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks Eesti Vabariigi haridusseaduse § 4 lõike 1, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 2 ja lõike 3 punkti 1, Eesti Linnade ja Valdade Liidu 25.10.2024 kirjas nr 1-7/427 esitatud seisukohad ning Häädemeeste Vallavolikogu haridus- ja sotsiaalkomisjoni 13.11.2024 toimunud koosoleku protokoll nr 1-11/4, Häädemeeste Vallavolikogu otsustab:

1. Mitte nõustuda Eesti Haridustöötajate Liidu, Eesti Ametiühingute Keskliidu, Eesti Koolijuhtide Ühenduse, kohalike omavalitsuste, eraüldhariduskoolide pidajate, riigikoolide pidaja ning Eesti Vabariigi, Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu, vahel sõlmitava haridusleppe eelnõus (Lisa 1) kohalikele omavalitsustele seatud kohustustega, millel puuduvad keskvalitsuse finantstagatised, ning keelduda lepingu sõlmimisest.

2. Otsuse peale võib esitada vaide Häädemeeste Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest

teada saama või esitada kaebuse Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumajale halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest

3. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

/allkirjastatud digitaalselt/

Andrus Soopalu
volikogu esimees

SELETUSKIRI

Otsuse eelnõu „Haridusleppe sõlmimiseks nõusoleku andmisest keeldumine“ juurde.

Eelnõu eesmärk

Eelnõuga annab Häädemeeste Vallavolikogu omapoolse arvamuse osapoolte vahel toimunud läbirääkimiste tulemustel formuleeritud haridusleppele. Eelnõuga ei kooskõlastata haridusleppe eelnõud.

Eelnõu juriidiline alus

Eesti Vabariigi haridusseaduse § 4 lõige 1 sätestab, et riik ja kohalik omavalitsus tagavad Eestis igapäev võimalused koolikohustuse täitmiseks ja pidevõppeks õigusaktides ettenähtud tingimustel ja korras.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõige 2 sätestab, et kõige muu hulgas tuleb kohalikul omavalitsusel korraldada antud vallas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses.

Sama paragrahvi lõike 3 punkti 1 kohaselt otsustab ja korraldab omavalitsusüksus neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada.

Eelnõu sisu

Eelnõus antakse ülevaade põhjusteks, miks Häädemeeste vald ei nõustu haridusleppe eelnõus toodud põhimõtete ja tegevustega.

Häädemeeste Vallavolikogu haridus- ja sotsiaalkomisjoni 13.11.2024 toimunud koosolekul arutati haridusleppe erinevaid tahke (hariduseelarves 60% taseme saavutamine, 21 kontakttunnile üleminek, nelja-astmeline karjäärimudeli kasutuselevõtt). Komisjon haridusleppes liitumist ei toetanud.

Hääletamine volikogus

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 45 lõike 5 kohaselt on otsuse vastuvõtmiseks vajalik volikogu poolthäälte enamus.

Otsuse jõustumine

Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Seletuskirja koostas

Andres Annast

vallasekretär